



СОЦІОЛОГІЯ ЦІННОСТЕЙ

Робоча програма навчальної дисципліни (Силабус)

Реквізити навчальної дисципліни

Рівень вищої освіти	<i>Перший (бакалаврський)</i>
Галузь знань	<i>28 Публічне управління та адміністрування</i>
Спеціальність	<i>281 Публічне управління та адміністрування</i>
Освітня програма	<i>Адміністративний менеджмент</i>
Статус дисципліни	<i>Вибіркова</i>
Форма навчання	<i>очна (денна)</i>
Рік підготовки, семестр	<i>3 курс, осінній семестр</i>
Обсяг дисципліни	<i>4 кредити ECTS / 120 годин, лекції 18 год., практичні заняття 36 год., самостійна робота 66 год.</i>
Семестровий контроль/ контрольні заходи	<i>Залік / модульна контрольна робота</i>
Розклад занять	<i>http://roz.kpi.ua/</i>
Мова викладання	<i>Українська</i>
Інформація про керівника курсу / викладачів	Лектор: <i>старший викладач Василець Ольга Іванівна, ovasylec@gmail.com</i> Практичні / Семінарські: <i>старший викладач Василець Ольга Іванівна, ovasylec@gmail.com</i>
Розміщення курсу	<i>https://classroom.google.com/c/NzExMDE1OTQ3MjM4</i>

Програма навчальної дисципліни

1. Опис навчальної дисципліни, її мета, предмет вивчення та результати навчання

Предметом навчальної дисципліни є дослідження динамічного та структурного аспектів у реалізації та розвитку ціннісних настанов як джерела конфліктів у життєдіяльності суспільства.

Метою навчальної дисципліни є збагачення, розширення та доповнення у процесах формування у студентів тих компетентностей, що набуваються при вивченні нормативних освітніх компонентів.

Загальні компетентності

Здатність вчитися та оволодівати сучасними знаннями.

Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів діяльності).

Фахові компетентності

Здатність до соціальної взаємодії, до співробітництва й розв'язання конфліктів.

Здатність забезпечувати дотримання нормативно-правових та морально-етичних норм поведінки.

Програмні результати навчання

Використовувати базові знання з історичних, культурних, політичних, соціальних, економічних засад розвитку суспільства.

Уміти коригувати професійну діяльність у випадку зміни вихідних умов.

2. Пререквізити та постреквізити дисципліни (місце в структурно-логічній схемі навчання за відповідною освітньою програмою)

Засадничою для оволодіння матеріалами курсу є інформація, що її змогли опрацювати студенти під час вивчення інших дисциплін освітньої програми. Такі нормативні компоненти, як «Соціологія», «Політологія», «Соціальна філософія» тощо, складають необхідне підґрунтя у вивченні соціології цінностей з позицій конфліктологічного підходу.

Для вивчення дисципліни студенту необхідно мати навички роботи з електронними інформаційними базами.

3. Зміст навчальної дисципліни

Соціологія цінностей: історія, сучасність, конфлікти і контексти

Тема 1. Становлення соціології цінностей як галузі знань про ціннісні виміри соціокультурної дійсності

Тема 2. Зміст соціології цінностей як навчальної дисципліни та науково-дослідницької програми у вивченні конфліктних реалій

Тема 3. Особливості емпіричного дослідження цінностей в соціології. Конфліктологічний підхід

Тема 4. Ціннісна проблематика в соціологічній теорії від О.Конта до М.Вебера і марксизму. Динаміка конфліктного контенту

Тема 5. Комплексний характер ціннісних феноменів: потреби, інтереси й кореляції між емоційним та раціональним інтелектом. Історичні контексти: статика і динаміка

Тема 6. Сучасна типологія цінностей і методика їх дослідження в соціології

Тема 7. Технології «побудови себе» за М.Фуко. Цінність неформальної освіти та освіти впродовж життя.

Тема 8. Процеси вивчення становлення цінностей особистості – конфліктологічний підхід

Тема 9. Світове дослідження цінностей. Р. Інглхарт та К.Вельцель. Питання поточної актуальності

4. Навчальні матеріали та ресурси

Базова література:

1. Adler F. The value concepts in sociology / American journal of sociology. 1956. P. 272-279.
2. Балакірева О. М., Левін Р. Я., Ноур А. М. Цінності освіти і праці як передумови сталого розвитку українського суспільства. Український соціум. 2012. №3. С. 7-30.
3. Головаха Є. Українське суспільство: шляхи трансформації. Український соціологічний журнал. 2016. №1-2. С.26-30.
4. Лазарук А. Цінності людини у науково-психологічному осмисленні. Психологія і суспільство. 2003. № 2. С.19-37.
5. Левченко О.О. Деякі аспекти трансформацій системи політичних цінностей сучасних українців. Наукові праці Чорноморського державного університету імені Петра Могили. Серія Політологія. 2010. №137. С.11-13
6. Лешенок У.С. Методики вимірювання цінностей: аналіз та систематизація. «Актуальні проблеми філософії та соціології». 2017. №19. С.51-54.
7. Ручка А. Інглхарт Рональд // Політична енциклопедія. Редкол.: Ю. Левенець (голова), Ю. Шаповал (заст. голови) та ін. — К.: Парламентське видавництво, 2011.
8. Суспільні цінності населення України в теоретичних і практичних вимірах / Авт. колектив : М. І. Михальченко (керівник) та ін.— К. : ІПіЕНД ім. І. Ф. Кураса НАН України, 2013. – 336с.
9. Типології цінностей: методичні підходи М.Рокича й Ш.Шварца / Вісник. КДУ ім.Т.Г.Шевченко Соціологія. Психологія. Педагогіка 2003 <https://soc.univ.kiev.ua/en/library/tipologiyi-cinnostey-metodichni-pidhodi-mrokicha-y-shshvarca> <https://econs.online/articles/opinions/ronald-inglkhart-kak-motivatsii-i-tsennosti-menyayut-mir/>

Додаткова література:

1. Aristoteles. The Nicomachean Ethics (2009). Oxford University Press. 336 p.
2. Hofstede G. Cultures and organizations: Software of the mind. McGraw-Hill Education; 3rd edition, 2010, 576 p.
4. Habermas, J. (1987). The Theory of Communicative Action: Volume 2: Lifeworld and System: A Critique of Functionalist Reason. Beacon Press.
5. Norris, Pippa, and Ronald F. Inglehart. 2009. Cosmopolitan communications: Cultural diversity in a globalized world. New York: Cambridge University Press. Abstract.
6. Inglehart, Ronald F., and Christian Welzel. 2005. Modernization, cultural change, and democracy: the human development sequence. New York: Cambridge University Press.
7. Collins, R. (2004). Interaction ritual chains. Princeton University Press.
8. Кутуєв П.В. Концепції розвитку та модернізації в соціологічному дискурсі: еволюція дослідницьких програм. – К.: “Сталь”, 2005. 500 с.
9. Marquardt M. J., Horvath L. Global teams: How top multinationals span boundaries and cultures with high-speed teamwork. Nicholas Brealey; Illustrated edition, 2012, 268 p.

Інформаційні ресурси

1. <http://www.socio-journal.kpi.kiev.ua/> - Вісник КПІ ім. Ігоря Сікорського. Соціологія. Політологія. Право.
3. <http://www.nbuv.gov.ua> – Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського.
3. <https://prometheus.org.ua/>. Найкращі онлайн-курси України та світу.
4. <http://www.sociology.kpi.ua/literature> - кафедра соціології КПІ ім.Ігоря Сікорського

Навчальний контент

5. Методика опанування навчальної дисципліни (освітнього компонента)

Лекційні заняття

N з/п	Назва теми заняття та перелік основних питань
1	Тема: Становлення соціології цінностей як галузі знань про ціннісні виміри соціокультурної дійсності Основні питання: Історія становлення концепту «цінність». Аксиологія як окрема галузь наукового пізнання. Аксиологія у соціологічному дискурсі. Ціннісна проблематика в протосоціології. Розуміння цінності в епохи Античності, Середньовіччя, Відродження і Нового часу. Порівняння сучасних філософських, соціологічних, психологічних, політологічних, культурологічних та ін. тлумачень концепту «цінність». СРС: Сократ, Протагор та Арістотель: ідеї щодо цінності блага, краси, добра спільноти (і у спільноті), та самої людини.
2	Тема: Зміст соціології цінностей як навчальної дисципліни та науково-дослідницької програми у вивченні конфліктних реалій Основні питання: Тема: Зміст соціології цінностей як навчальної дисципліни та науково-дослідницької програми. Основні питання: Основоположник соціології як науки О.Конт про сутність цінностей. Своєрідність трактування цінності в марксизмі. Проблеми типології цінностей в соціологічній та іншій літературі соціогуманітарного спрямування. Критерії сучасної типології цінностей. Як співвідноситься антропологічна складова визначних соціальних вчень з їх аксіологічним виміром? СРС: Цінності, архетипи, відповідність соціальним часово-просторовим координатам. Кристалізація конфліктних ситуацій. Соціальний і економічний потенціал ціннісних систем.
3	Тема: Особливості емпіричного дослідження цінностей в соціології. Конфліктологічний

	підхід. Основні питання: З'ясувати сутність та користь від застосування прикладних методик дослідження цінностей. Взаємовпливи між якісними та кількісними дослідницькими програмами. Багатоплановість теоретичного розуміння цінностей та їх практичне розгортання як мотивів для діяльності. СРС: Методики опитування М.Рокіча та Ш.Шварца для співставлення цінностей емансипаційних та традиційних. Розуміння громадянської зрілості і цінностей розвитку у працях вітчизняних соціологів: А.Ручки, В.Степаненко та Ю.Савельєва.
4	Тема: Ціннісна проблематика в соціологічній теорії від О.Конта до М.Вебера і марксизму. Динаміка конфліктного контенту. Основні питання: Цінності в соціологічних поглядах Г.Спенсера. Цінності в психологічній парадигмі соціології кінця XIX – початку XX ст. Е.Дюркгейм: соціальна солідарність як цінність. Ціннісний критерій в творчості М.Вебера. СРС: Цінності в формальній соціології Г.Зіммеля та інтегральній соціології П.Сорокіна.
5	Тема: Комплексний характер ціннісних феноменів: потреби, інтереси й кореляції між емоційним та раціональним інтелектом. Історичні контексти: статика і динаміка. Основні питання: Процеси побудови людиною свого ціннісного світу у предметно-практичній діяльності, діалектика онтогенезу та філогенезу. Ціннісний світ людини як сукупність ціннісних образів. СРС: Поняття, що розкривають, виокремлюють певну сторону чи функцію, характерну для цінності. Теоретико-методологічна та практична необхідність розрізняти настанови, пресупозиції та рефлексивні ціннісні уявлення. Конфліктне бачення рефлексії.
6	Тема: Сучасна типологія цінностей і методика їх дослідження в соціології Основні питання: Критерії сучасної класифікації цінностей. Фундаментальні цінності суспільства. Загальнолюдські цінності та цінності соціальних спільнот. Методики дослідження цінностей. СРС: Корпоративні цінності, місія організації та її соціальна відповідальність.
7	Тема: Технології «побудови себе» за М.Фуко. Цінність неформальної освіти та освіти впродовж життя. Основні питання: Читання і письмо у поза інституціональній практиці. Етика неостоїцизму – причини розповсюдження у розвинутих країнах Заходу. Актуальність щодо вітчизняних теренів розгортання конфліктологічних дискурсів. СРС: Розкриття принципів становлення цінностей як чинника розвитку особистості, проблема їх співвіднесення із механізмами динаміки становлення цінностей як мотивації до дії. Тік-Ток і трансляція ціннісних настанов. Явища зараження та навіювання. Блогерство і віртуальні спільноти – солідаризація за ціннісними настановами.
8	Тема: Процеси вивчення становлення цінностей особистості – конфліктологічний підхід. Основні питання: Теорія елітизму (В. Парето, Г. Моска, Р. Міхельс). Ціннісний і функціональний підхід до політичного елітизму. Поняття «політична еліта». Співвідношення категорій «політична еліта» і «політичний клас». Концепція плюралізму еліт. Закон циркуляції еліт В. Парето. Типологія політичних еліт. Шляхи формування політичної еліти. Механізми оновлення політичних еліт. Еліти у вирішенні політичних і соціальних конфліктів. Феномен лідерства. Сутність «політичного лідерства». Лідерство як вплив і як управлінський статус. Співвідношення лідерства і керівництва. Характерні риси політичного лідера. Типологія політичного лідерства за М. Вебером, Г. Лассуеллом. СРС: Пояснити роль еліти у процесах політичної модернізації. Розкрити мобілізаційну функцію політичної еліти у суспільних протестах. Розкрити способи формування

	політичного лідерства.
9	Тема: Європейське соціальне дослідження (ESS) як загальноєвропейський дослідницький проект з вивчення ціннісних орієнтацій, ставлень та поведінкових моделей різних суспільств Європи. Конфліктність багатополарності Основні питання: Сміслова та ціннісна мапа українського соціуму. Основні питання: дослідити адаптаційні та перетворювальні виміри морфології сенсів практичної життєдіяльності сучасного жителя Східної, Центральної, Західної Європи. Українські особливості: реалії та перспективи. Можливості компліментарного функціонування антагоністичних цінностей у практичній життєдіяльності СРС: Історична цінність ліберальних настанов та їх сучасні метаморфози. Основні питання: показати загрози демодернізації та особливості трансформацій культури індивідуалізму. Цінності інформаційного суспільства. Толерантність як проблема. Мультикультуралізм та конфліктна гібридизація. Агональний лібералізм та його цінності. Сучасні формати сакралізації та десекуляризації.

Семінарські (практичні) заняття

Основні завдання циклу семінарських (практичних) занять:

Семінарські заняття мають на меті розвиток у студентів вміння працювати з науковою літературою, готувати виступи на базі попередньої аналітичної роботи, формулювати та відстоювати свою позицію, брати активну участь у дискусії.

Семінарське заняття №1

Тема 1: Становлення соціології цінностей як галузі знань про ціннісні виміри соціокультурної дійсності

Мета: Формування критичного ставлення до самого визначення феномену цінність, уміння відокремлювати за наявності теоретичної чи (і) практичної потреби поняття цінність-мотив, інтерес, вартість

У результаті формується здатність до опертя на гносеологічні підходи до проблеми цінностей в історії науки. Поділ між науковими положеннями і цінностями культури як автономними сутностями.

Семінарське заняття №2

Тема 2. Зміст соціології цінностей як навчальної дисципліни та науково-дослідницької програми у вивченні конфліктних реалій

Мета: розкрити найважливіші зв'язки дисципліни «соціологія цінностей» з іншими навчальними дисциплінами професійної складової, проаналізувати цінності як системоутворююче ядро задуму (або програми), діяльності людини і його внутрішнього духовного життя, духовні принципи, наміри і моральні норми як аспекти діяльності, та виміри цінностей і ціннісних орієнтацій

У результаті семінарського заняття з'являється усвідомлення значущості цінності історичних викликів та формування адекватних відповідей на них.

Семінарське заняття №3

Тема 3. Особливості емпіричного дослідження цінностей в соціології. Конфліктологічний підхід.

Мета: формування системного бачення діалектики наступності-інноваційності у ствердженні, розповсюдженні та деформації цінностей як мотиваторів діяльності особи та спільноти і суспільства

Результатом заняття планується здатність до визначення місця та ролі суб'єктивної складової у проведенні КСД та інтерпретації, отриманих в результаті проведених конкретних соціологічних досліджень, даних.

Семінарське заняття №4

Тема 4. Ціннісна проблематика в соціологічній теорії від О.Конта до М.Вебера і марксизму. Динаміка конфліктного контенту.

Мета: вивчення змін ціннісних стереотипів в залежності від трансформацій господарських укладів та економічного підґрунтя суспільних практик, на загал.

У результаті студенти можуть створити і аргументувати власну позицію щодо статусного і класового визначення соціальної поведінки, її детермінованості особистісним досвідом на рівні макро-, мезо- та мікросоціологічному.

Семінарське заняття №5

Тема 4. Ціннісна проблематика в соціологічній теорії від О.Конта до М.Вебера і марксизму. Динаміка конфліктного контенту.

Мета: висвітлити ціннісну проблематику в контівському проекті науки про суспільство. Цінності в психологічній парадигмі соціології кінця XIX – початку XX ст. Е.Дюркгейм: соціальна солідарність як цінність. Ціннісний критерій в творчості М.Вебера.

У результаті студенти можуть побачити смислові опозиції цінностей іманентного і трансцендентного та їх практичну імплементацію у житті суспільства

Тема 5. Комплексний характер ціннісних феноменів: потреби, інтереси й кореляції між емоційним та раціональним інтелектом. Історичні контексти: статика і динаміка.

Мета: виокремлення різних підходів до функціонування політичних партій у контексті суспільних конфліктів.

У результаті семінарського заняття студенти засвоюють комплексні знання щодо підходів розгляду поняття політичних партій, їх типології, специфіки діяльності в Україні і оцінки їх діяльності щодо конфліктної суспільної взаємодії.

Семінарське заняття №6

Тема 6. Сучасна типологія цінностей і методика їх дослідження в соціології.

Мета: визначення критеріїв сучасної класифікації цінностей, визначення цінностей через їх розуміння та поділу на: базисні, ключові цінності; базові цінності західної цивілізації; базові цінності східної цивілізації; цінності абсолютні, вищі цінності; цінності вітальні.

У результаті семінарського заняття студенти зможуть зрозуміти, що цінності свободи є логічним парадоксом, а цінності модерну та постмодерну є специфічним станом культурного буття людей сучасної цивілізації

Семінарське заняття №7

Тема 7. Технології «побудови себе» за М.Фуко. Цінність неформальної освіти та освіти впродовж життя.

Мета: дослідити термінальні цінності, цінності як мету життєдіяльності, інструментальні цінності у контекстах функціонування суспільств дисциплінарного та суспільства контролю, розкрити динамічний та структурний виміри у розгортанні цінностей як парадигмального чинника людської життєдіяльності.

У результаті семінарського заняття з'являється усвідомлення засадничих положень процесуальних теорій мотивації, розуміння співвідношення цінності, вартості і потреби – їх аналітика з позицій того, що саме призводить до ініціювання активності людини, а також допомагає їй бути зорієнтованою на досягнення мети, коли вона йде усупереч безпосереднім потребам.

Семінарське заняття №8

Тема 8. Процеси вивчення становлення цінностей особистості – конфліктологічний підхід.

Мета: дослідити проблему вартісної оцінки поведінкових опцій. Теорія очікування В.Врума, теорія справедливості Портера-Лоулера, теорія «Х» та «У». Модель побудови і функціонування мотивації людини, її розвиток у процесі соціалізації. через усвідомлення її конфліктного потенціалу.

У результаті семінарського заняття студенти мають змогу оволодіти розуміють підходи до вивчення політичної культури і свідомості, їх типологію, способи впливу політичних суб'єктів на мислення громадян, а також особливості політичної соціалізації.

Семінарське заняття №9

Тема 9. Європейське соціальне дослідження (ESS) як загальноєвропейський дослідницький проект з вивчення ціннісних орієнтацій, ставлень та поведінкових моделей різних суспільств Європи. Конфліктність багатополарності

Мета: засвоєння принципів реалізації міжнародної політики у контексті балансування

інтересів держав, спільнот, етнічних та економічних структур та об'єднань як представників певних культурних спільнот і відповідних для них цінностей. Агональний лібералізм та його цінності. Толерантність як проблема. Мультикультуралізм та конфліктна гібридизація.

У результаті студенти отримують розуміння підходів до визначення історичної цінності ліберальних настанов та їх сучасних перетворень, зможуть окреслити загрози демодернізації та особливості трансформацій культури індивідуалізму. Цінності інформаційного суспільства.

6. Самостійна робота здобувача вищої освіти

Самостійна робота студента полягає у опрацюванні лекційного матеріалу та підготовці до семінарських занять.

Політика та контроль

7. Політика навчальної дисципліни (освітнього компонента)

Відвідуваність і виконання завдань

Присутність на усіх лекціях є обов'язковою. При неможливості відвідувати деякі з них, вітається звернення студента за консультацією до викладача, уточнення змісту пропущеного матеріалу і можливостей його самостійного опрацювання.

Лекції проходять у інтерактивній формі. Заохочуються запитання, уточнення.

На семінарських заняттях додається формат занять практичних – розбираються конкретні кейси, моделюються ситуації, прописується алгоритм вирішення проблеми.

В умовах дистанційної та змішаної форм навчання більш вагомим є не просто надсилання есе чи презентації до гуглкласруму, але і захист, відправленого завдання, безпосередньо на семінарі. Активна участь студента на практичних заняттях є обов'язковою і буде вимагатись. Рейтинг студента значною мірою формуватиметься за результатами його роботи на практичних (семінарських) заняттях. Немає конкретної кількості пропущених практичних занять, які потребуватимуть самостійного опрацювання студентом відповідних тем (виконання завдань) і додаткового спілкування з цього приводу з викладачем. Разом з тим, студент, який пропустив практичні заняття, може отримати низький рейтинг, який не дозволить допустити такого студента до заліку. В такому разі теми з пропущених семінарських занять мають бути обов'язково вивчені. Контроль знань (розуміння) студента пропущених тем відбуватиметься під час спілкування з викладачем за графіком консультацій, доступним на сайті кафедри соціології, або під час перерви у навчальному занятті («на парі»). Студент, який виконає відповідні завдання (відповіді на питання) отримуватиме відповідні бали до рейтингу залежно від якості відповідей (виконання завдання). Студенти, які пропустили практичні заняття, можуть не допустити зниження підсумкового рейтингу, своєчасно (протягом семестру) опрацювавши відповідні теми і виконавши завдання, передбачені для пропущених занять. Не треба чекати наближення заліково-екзаменаційної сесії для відповідного спілкування з викладачем. Варто це робити як тільки студент буде готовий продемонструвати свої знання і навички з пропущених тем занять.

Для того, аби виконувались вимоги щодо об'єктивності у оцінюванні знань, положення щодо академічної доброчесності, бажано залучати одногрупників до обговорення матеріалів, що представлені із запізненням. Викладач готовий до колегіального обговорення, у відповідності із положеннями щодо студентоцентрованого навчання, із використанням сучасних інформаційних технологій комунікації (Зум). Це дозволить продемонструвати відкритість, прозорість та відсутність упередженості при оцінюванні роботи студентства.

Теми і завдання для практичних занять передбачені робочою програмою дисципліни, доступною з особистого кабінету студента в системі «Кампус» або на сайті кафедри соціології.

На лекціях та практичних заняттях допускається використання ноутбуків, смартфонів, але лише для цілей, зумовлених темою заняття і відповідним тематичним завданням. Використовувати зазначені (та інші подібні) засоби для розваги чи спілкування під час заняття не варто. Відповідати на питання викладача, читаючи з екрану смартфона, ноутбуку чи з підручника припустимо лише за наявності власних коментарів і представлення здатностей до компаративістики. Асоціації та

посилання повинні бути дотичними до змісту дисципліни, яка вивчається, бути ідеологічно не упередженими та підкріпленими раціональною аргументацією.

Студент на практичному занятті може використовувати підготовлені ним письмові нотатки з питань теми заняття (або передбачених завданням), однак висловлювати позицію необхідно, показуючи доцільність вибудованих причинно-наслідкових положень.

Компетентність полягає в умінні самостійно розв'язувати практичні завдання у сфері соціальних взаємодій, обираючи певні дискурси та аргументуючи значущість (актуальність, релевантність щодо певної системи координат) такого вибору (дискурсів).

Для цього варто використовувати набуті впродовж навчального процесу знання, уміння та навички. Здобутки емпіричного досвіду (власного безпосереднього (спостереження), та опосередкованого (ЗМІ, соціальні мережі, комунікативне розмаїття)) - необхідно вивисувати до пояснювальної цінності теоретичних положень, через порівняння, систематизацію і узагальнення. Виходити до можливостей концептуалізації і моделювання поведінкових опцій, відповідно. Практикувати застосування як загально-наукової методології (індукція, дедукція, тощо), філософських та міждисциплінарних підходів, так і соціологічного бачення щодо можливостей вирішення контроверсійних, суперечливих, конфліктних питань соціальних взаємодій у конкретно-історичних обставинах поступу людства на загал, і українських реалій, в особливості.

Головним чинником при виявленні компетенції студента стає його вміння аргументувати власну позицію, використовуючи як набуті впродовж вивчення даного курсу знання, так і попередні уміння мислити критично і системно, використовуючи пояснювальний потенціал асоціацій, метафор, порівнянь. Важливою є налаштованість особи, до практикування експертних навичок, моделювання конфліктних ситуацій, здатності, спираючись на причинно-наслідковий профайлінг, виокремлювати суб'єктивні та суб'єктивні чинники у перебігу подій, а також об'єктивні умови у розгортанні таких процесів.

Форми роботи

Тематика лекцій висвітлена у робочій програмі дисципліни. Вітаються питання від студентів до викладача під час лекції. Викладач може ставити питання окремим студентам або загалом аудиторії. Допускається і вітається діалог між студентами і викладачем на лекції.

Семінарські заняття мають на меті розвиток у студентів вміння працювати з науковою літературою, готувати виступи на базі попередньої аналітичної роботи, формулювати та відстоювати свою позицію, брати активну участь у дискусії.

Політика університету

Академічна доброчесність

Політика та принципи академічної доброчесності визначені у розділі 3 Кодексу честі Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського». Детальніше: <https://kpi.ua/code>.

(інша необхідна інформація стосовно академічної доброчесності)

Норми етичної поведінки

Норми етичної поведінки студентів і працівників визначені у розділі 2 Кодексу честі Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського». Детальніше: <https://kpi.ua/code>.

8. Види контролю та рейтингова система оцінювання результатів навчання (PCO)

Поточний контроль: опитування за темою заняття, виконання завдань

Календарний контроль: проводиться двічі на семестр як моніторинг поточного стану виконання вимог силабусу.

Семестровий контроль: залік

Оцінювання та контрольні заходи

1. Рейтинг студента з навчальної дисципліни складається з балів, що він отримує за:
 - виконання модульної контрольної роботи;
 - робота на семінарських заняттях (9 семінарських занять).
2. Критерії нарахування балів.

2.1. Модульна контрольна робота оцінюються із у відповідності із кількістю та якістю висвітлених питань. Контрольне завдання цієї роботи складається з 2-х питань з переліку, що наданий у Додатку А, 30-ти варіантів, відповідно. Закінчивши відповідати на свій, студент може перейти до іншого. Кожне із запитань оцінюється:

- повна відповідь (не менше 90% потрібної інформації) – 7 балів;
- достатньо повна відповідь (не менше 75% потрібної інформації), або повна відповідь з незначними неточностями – 5 балів;
- неповна відповідь (не менше 60% потрібної інформації) та незначні помилки – 3 бали;
- відповідь не відповідає вищезазначеним вимогам – 0 балів.

2.3. Робота на семінарських заняттях оцінюється із 6 балів за такими критеріями:

- творчий підхід до розкриття проблеми – 6 балів;
- глибоке розкриття проблеми, відображена власна позиція – 4-5 балів;
- обґрунтоване розкриття проблеми з певними недоліками – 3 бали;
- завдання не виконане – 0 балів.

2.4. Заохочувальні бали

Всього не більше 10 балів за такі види робіт:

- за науково-дослідницьку діяльність (участь у конференціях, конкурсах студентських робіт, публікації);
- участь у факультетських олімпіадах з дисципліни та всеукраїнських олімпіадах.

3. Умовою позитивного проходження першого календарного контролю є отримання не менш, ніж 15 балів. Умовою позитивного проходження другого календарного контролю є отримання не менш, ніж 30 балів.

4. Сума рейтингових балів, отриманих студентом протягом семестру переводиться до підсумкової оцінки згідно з таблицею. Якщо сума балів менш ніж 60, студент виконує залікову контрольну роботу. У цьому разі сума балів за виконання МКР та залікову контрольну роботу переводиться до підсумкової оцінки згідно з таблицею.

5. Студент, який у семестрі отримав не менш ніж 60 балів, може взяти участь у складанні заліку. У цьому разі, бали отримані ним на контрольній роботі є остаточними.

Таблиця переведення рейтингових балів до оцінок

Бали	Оцінка
100...95	Відмінно
94...85	Дуже добре
84...75	Добре
74...65	Задовільно
64...60	Достатньо
Менше 60	Не задовільно

9. Додаткова інформація з дисципліни (освітнього компонента)

Для того, щоб поглибити знання студентів з дисципліни, а також показати їх практичну значущість, усі форми академічної діяльності необхідно формувати як співпрацю, так, для отримання студентами релевантної та адекватної інформації впродовж досвіду самостійної роботи з науковою літературою, іншими джерелами інформації, пропонується обговорення вражень, концептуалізація висновків шляхом комунікації у месенджерах, групових чатах, електронному листуванні з викладачем. Варто також використовувати комунікативні можливості середовища G-Suite. Це стосується як безпосередньо матеріалів з проблем соціології особистості, так і питань філософсько-антропологічного, соціологічного, психолого-педагогічного, стибу, тощо. Від студентів вимагається знання основних проблем та визначень, творчий підхід до опрацювання семінарських тем, вільне володіння категоріальним апаратом із дисципліни. Крім того студенти мають розглянути завдання призначені для самостійної роботи і на основі цієї інформації аргументовано відповідати на поставлені питання, а також бути готовими до практичного застосування отриманих відповідей як інструментарію у дослідженні соціальної реальності.

Працюючи на лекції, студенту варто конспектувати основні поняття, ознаки, класифікації, визначення, алгоритми, про які розповідатиме викладач. Якщо студент буде уважно слухати, фіксувати відповідний матеріал, потім прочитає цей текст, застосує його при вирішенні завдання чи підготовці до практичного заняття. Якщо після цього студент презентує свою обґрунтовану позицію (думку), критично оцінить позиції (думки) інших студентів, ставитиме питання викладачу та студентам – обсяг засвоєного ним навчального матеріалу і глибина його розуміння збільшуватиметься в рази.

Готуючись до практичного заняття студент має обов'язково опрацювати лекційний матеріал певної теми, бажано ознайомитись з додатковими ресурсами в мережі. При виникненні питань, виявленні незрозумілих положень необхідно обов'язково обговорити їх з викладачем. На семінарському занятті навіть добре підготовлений студент не повинен залишатись пасивним спостерігачем, а активно включатись у обговорення питання. Варто вести глосарій (словник) нових понять і показувати вміння їх доречного використання.

Багато використовувати інформацію з різних джерел, критично розглядати надані мережевими спільнотами матеріали, вказувати доцільність їх використання при вивченні даної дисципліни. На семінарах будуть практикуватися різні форми навчальної активності: бліц - опитування, дискусії з приводу презентацій. Останні, при цьому, можуть бути результатом командної (2-3 особи) роботи. Творчі есе потребують захисту, при іншому підході – оцінка може бути знижена.

Головною є наявність позитивної динаміки у набутті студентом знань по відношенню до його (її) попереднього рівня компетентності. Якщо ж студент не ознайомився з навчальним матеріалом, йому варто уважніше слухати виступаючих, і завдяки отриманій інформації, намагатись компенсувати недоліки підготовки до заняття. Дискутабельність відповідей – характерна риса соціально-гуманітарного дискурсу. Навіть якщо студент не знає відповіді, доцільно спробувати відповісти, висловити свою думку, виходячи з власних знань, досвіду, логіки запитання тощо. При цьому не треба боятися помилитися – одним з важливих завдань вивчення гуманітарних дисциплін є вироблення вміння логічно мислити і відповідно - висловлювати власні думки. Навіть якщо студент не знає відповіді, доцільно спробувати відповісти, висловити свою думку, виходячи з власних знань, досвіду, логіки запитання тощо. При цьому необхідно враховувати креативність відкритих підходів гуманітаристики та простору соціально-поведінкових наук. Вміння логічно мислити і відповідно висловлювати власні думки є засадничою складовою компетентності.

Суттєвою є налаштованість на раціональну аргументацію позиції, усвідомлення неунікності ідеологічної ангажованості, але прагнення дистанціюватися від неї, критичності, наведення інших точок зору. Чітка відповідь мусить стосуватися назви праць, ПІБ авторів, дат життя, приналежності до певних шкіл, тощо. Коректність вимагається при наведенні таблиць, графіків, даних конкретних соціологічних досліджень, статистичних даних та матеріалів з відкритого простору. Необхідним є доведення академічної авторитетності джерел, асоційованих із міжнародними дослідницькими та інформаційними структурами. Відкритість до нового, критичність і самокритичність, налаштованість на самостійність і відповідальність, поєднання прагматизму з ентузіазмом і натхненням – такі виміри навчального процесу як процесу дослідницького, дозволить якісно опанувати навчальний матеріал запропонованого курсу та максимально успішно пройти семестровий контроль.

Дистанційне навчання

Можливе синхронне дистанційне навчання з використанням платформ для відео-конференцій та освітньої платформи для дистанційного навчання в університеті.

Інклюзивне навчання

Допускається.

Додаток А

ПИТАННЯ ДО МОДУЛЬНОЇ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ

1. Розкрийте значення поняття «Цінність» як міждисциплінарного поняття. Визначення дефініції «цінність» в філософії, психології, інших соціальних і гуманітарних науках.
2. Трансформації концептуального визначення цінності в епохи Античності, Середньовіччя, Відродження і Нового часу.

3. Сучасні соціологічні тлумачення концепту «цінність».
4. Розуміння цінностей доби традиційного суспільства та Нового часу.
5. Понятійний апарат соціології цінностей. Співвідношення понять «цінність» і «вартість», «цінність» і «ціннісна орієнтація», «цінність» і «потреба».
6. Основоположник соціології як науки О.Конт про сутність цінностей. У чому полягає своєрідність трактування цінності в марксизмі.
7. Г.Спенсер про цінності і самоцінність.
8. Е.Дюркгейм «Ціннісні і «реальні» судження» (1911).
9. Г.Зіммель: соціологія цінностей.
10. Цінності в соціологічних поглядах М. Вебера.
11. Аксиологічна проблематика Л. Уорда, Ф. Гіддінгса і У. Самнера, А. Смолла.
12. Внесок у розробку аксіосоціологічної проблематики У. Томаса і Ф. Знанецького.
13. Цінності за Г.Беккером.
14. Поняття цінності в соціологічній спадщині П.А. Сорокіна.
15. Поняття цінності в працях Т. Парсонса і Н.Лумана.
16. Ціннісні погляди П. Бурдьє і думки Р.Будона про цінності.
17. Сучасна типологія цінностей.
18. Цінності постмодерну – новий гуманізм Ж.Ліотара
19. П. Бурдьє і його ставлення до проблеми цінностей.
20. М.Фуко, його ціннісна парадигма.
21. Феноменологічно-синергетичний підхід як методологічне підґрунтя дослідження цінностей.
22. Обґрунтування критеріїв і факторів становлення цінностей особистості дорослого.
23. Основні наукові підходи до діагностики цінностей, організація та провідні методи дослідження становлення цінностей особистості. 26.Організація та методи дослідження становлення цінностей особистості в різних культурних просторах.
24. Цінності модернізації та суперечливість їх практичної імплементації.
25. Ціннісні зсуви у житті сучасного українця, досвід суспільної практики за роки державності.
26. Аналіз соціологічних досліджень цінностей в сучасній Україні.
27. Розуміння цінності в протосоціології.
28. Цінність в розумінні класиків соціологічної теорії (від
29. О.Конта до М.Вебера і П.Сорокіна).
30. Цінність в розумінні сучасної західної теоретичної соціології (від Т.Парсонса до Н.Лумана).
31. Цінності в соціології М.Шаповала.
32. Цінності в спільнотах та суспільствах

Додаток В.

ПИТАННЯ ДО ЗАЛІКУ

1. Цінності релігійні, ідеологічні, політичні, соціальні.
2. Цінності як підґрунтя, чинник і наслідок функціонування культур.
3. Цінності і соціальна структура суспільства : принципова чи ситуативна конфліктність ?
4. Цінності та форми організації влади.
5. Еволюційний та революційний способи розгортання суспільного розвитку – цінності стабільності та змін.
6. Чи є догматизм цінністю?
7. Сучасні контексти та конотації щодо піраміди потреб Маслоу.
8. Цивілізаційний підхід до розгляду ціннісного контенту: від А.Тойнбі до С.Хантінгтона.
9. Ціннісні аспекти модернізації, демодернізації та їх форм.
10. Цінності як динамічний вимір особистісного життя та соціальних практик.
11. Цінності і система соціологічного знання.
12. Цінності і соціальні інститути, макросоціологічний підхід та системна компаративістика.
13. Цінності і громадянське суспільство.
14. Цінності у системі суспільних взаємодій: конфліктність інтеракцій.
15. Цінності як предмет соціологічного дослідження.
16. Культурна травма та реальна політика: Дж. Александер та Г.Моргентау

17. Цінності у крос-культурних та міждисциплінарних дослідженнях.
18. Ресентимент: засадничий та наведений.
19. Методологія дослідження цінностей та політизація дискурсу.
20. Модернізація й зміна системи цінностей в українському суспільстві.
21. "Емансипаційні цінності" і "спроможність вибору" в розумінні модернізації.
22. Індикатори виміру цінностей, що можуть сприяти процесам модернізації.
23. Проблема цінностей в сучасних зарубіжних соціологічних теоріях.
24. Соціальні умови становлення цінностей особистості.
25. Соціологія і цінності у світлі сучасної світової кризи.
26. Ціннісні зміни на зламі XX і XXI ст.
27. Цінності і проблеми хаосу та порядку.
28. Цінності і креативність, обґрунтуйте питання вибору як конфліктогенну площину.
29. Побудова комплексної теорії суспільної еволюції з точки зору її ціннісних характеристик
30. Розбіжність індивідуальних і групових ціннісних орієнтацій внаслідок інформатизації,
31. Проблеми зростання етнічних, професійних суперечностей як конфліктів цінностей у в сучасній Україні.
32. Цінності і креативність – розкрийте принциповий антиінтелектуалізм ціннісних настанов.
33. Цінності світу субкультур у глобалізованому просторі сьогодення – у чому, на вашу думку, полягає методологічний потенціал конфліктного підходу ?
34. Проблеми кроскультурної комунікації і матриця Хофстеде.
35. Вибір як цінність. Свобода як травма

Робочу програму навчальної дисципліни (силабус):

Складено старшим викладачем кафедри соціології Василиць Ольгою Іванівною

Ухвалено кафедрою соціології (протокол № 12 від 24.05.2024 р.)

Погоджено методичною комісією факультету соціології і права (проткол № 9 від 26.06.2024)